

Kurk
Lietuvai

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

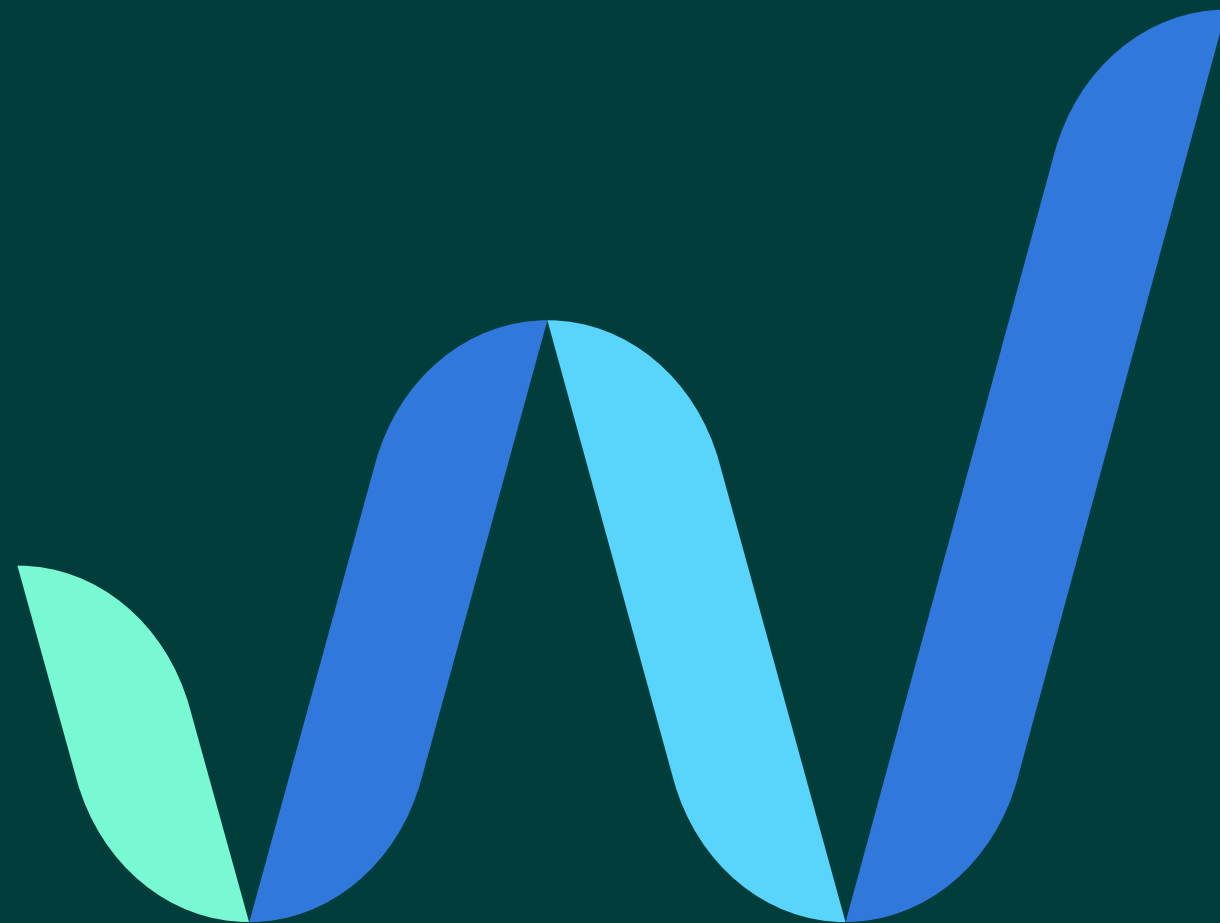
Užsieniečių kalbinio ir sociokultūrinio ugdymo situacijos apžvalga

**Projektas:
Veiksmingos kalbinės ir sociokultūrinės užsieniečių integracijos sistemos kūrimas**

Viktorija Semėnaitė

Marija Miknevičiūtė

2026 m. sausio 7 d.

Apibendrinimas

Dokumentas: Esamos situacijos kalbinės ir sociokultūrinės užsieniečių integracijos srityje Lietuvoje analizė

Tyrimo laikotarpis: 2025-09-15 – 2025-12-10

Naudoti metodai: Šaltinių apžvalga, pokalbiai su institucijų darbuotojais, lyginamoji analizė, „Google“ paieška

Apribojimai: Neatlikti pokalbiai su tikslinėmis užsieniečių grupėmis

Tyrimo objektas: Dabartinė užsieniečių integracijos sistema, žvelgiant per kalbinę ir sociokultūrinę prizmę

Projektas: „Veiksmingos kalbinės ir sociokultūrinės užsieniečių integracijos sistemos kūrimas“

Projekto tikslas: Parengti strategines gaires užsieniečių kalbinės ir sociokultūrinės integracijos sistemos kūrimui

Projekto poreikis: Imigrantų skaičiai Lietuvoje sparčiai auga ir jiems taikomi lietuvių kalbos mokėjimo reikalavimai griežtėja, bet kol kas nėra gerai veikiančios sistemos, kuri garantuotų efektyvius ir prieinamus mokymus bei abipusę užsieniečių integraciją į visuomenę

Projekto savininkė: Kultūros ministerijos Kultūrinės edukacijos politikos grupės vadovė Kristina Gasiulytė

Tolesni žingsniai: Atlikti darbdavių ir užsieniečių kokybinės apklausas bei užsienio šalių praktikų analizę, surengti sprendimų paieškos dirbtuves, parengti strategines gaires kalbinės ir sociokultūrinės užsieniečių integracijos sistemos kūrimui

Turinys

Ižanga

Kas prisideda prie kalbinės ir sociokultūrinės užsieniečių integracijos?

Kokios suaugusių užsieniečių grupės gyvena Lietuvoje?

Teisinis reglamentavimas ir politiniai sprendimai

Kokių yra užsieniečiams skirtų mokymų?

Kalbos žinių egzaminavimas

Kaip vyksta komunikacija apie reikalavimus, mokymus ir egzaminavimą?

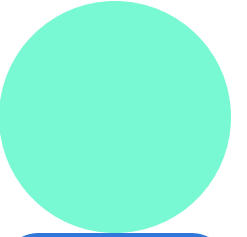
Kokios rekomendacijos jau teiktos šioje srityje?

Ižvalgos

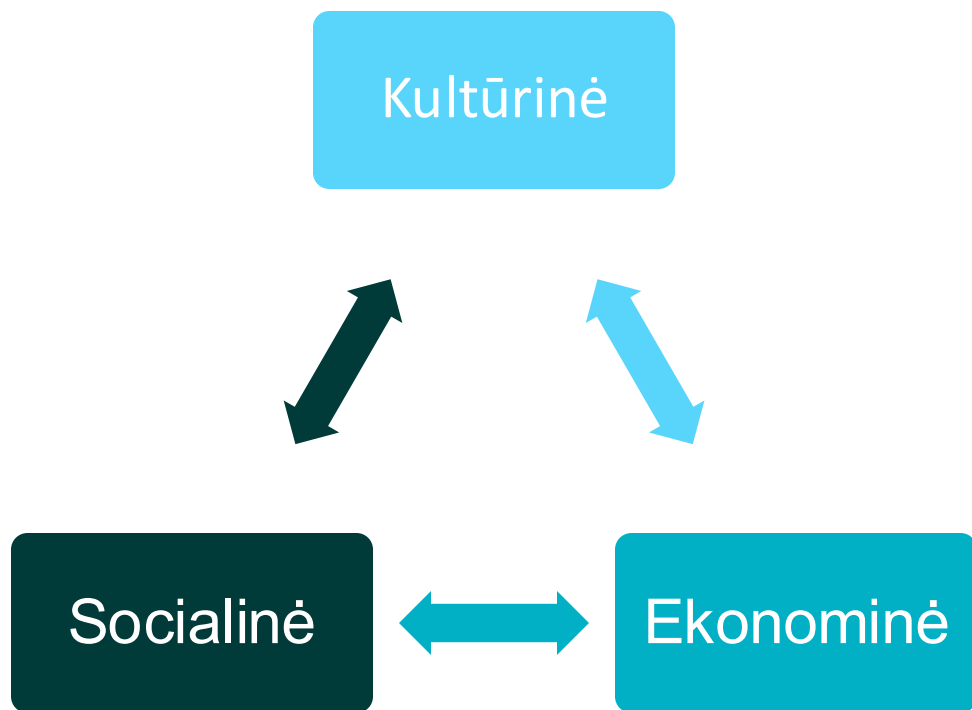
Įžanga

Augant užsieniečių migracijos į Lietuvą mastams ir vertinant ateities tendencijas, kurios, dėl tokių veiksnių kaip klimato kaita ir globalūs konfliktai, numato tolesnį migracijos srautų augimą, vis aktualesnis tampa užsieniečių integracijos į Lietuvos visuomenę klausimas.

Integracija – abipusis adaptacijos procesas tarp migrantų ir platesnės visuomenės, kurioje jie gyvena, kurio metu migrantai įtraukiami į priimančios bendruomenės socialinį, ekonominį, kultūrinį ir politinį gyvenimą. Jis apima bendrą migrantų ir bendruomenių atsakomybę ir kitas susijusias sąvokas, pavyzdžiui, socialinę įtrauktį bei socialinę sanglaudą.

Pagrindinės integracijos politikos dimensijos

Šios trys sritys tarpusavyje susijusios ir viena sritis daro įtaką kitoms. Pavyzdžiui, kalbos mokėjimas (kultūrinė dimensija) užtikrina, kad atvykusieji, mokėdami priimančiosios šalies valstybinę kalbą ir žinodami vietos teises ir socialines normas, gali įsitraukti į bendruomenės veiklą (socialinė dimensija) ir dalyvauti darbo rinkoje (ekonominė dimensija).

Tai sudaro sąlygas imigrantams jaustis priimančiosios šalies visuomenės dalimi, o priimančiajai valstybei tai, savo ruožtu, leidžia turėti geriau integruotą, bet kultūriškai įvairią visuomenę, ir išvengti įvairių socialinių ir saugumo grėsmių.

Kas prisideda prie
kalbinės ir
sociokultūrinės
užsieniečių
integracijos?

Kalbinėje ir sociokultūrinėje užsieniečių integracijoje dalyvaujantys subjektai

Lietuvoje į užsieniečių kalbinės ir sociokultūrinės integracijos klausimus yra įsitraukusios įvairios ministerijos, institucijos ir organizacijos, tačiau nėra vienos institucijos, kuri koordinuotų šią veiklą. Žemiau pateikta lentelė parodo dalį šių suinteresuotųjų šalių, kurios yra suskirstytos į tris lygius: nacionalinį, pavaldžių institucijų ir veiklos įgyvendinimo. Atsižvelgiant į šio projekto temą, buvo atrinktos organizacijos, kurios prisideda prie užsieniečių kalbinės ir sociokultūrinės integracijos bei valstybinės kalbos vartojimo Lietuvoje kontrolės.

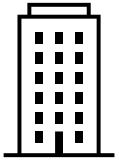

Nacionalinis lygmuo

Nacionaliniame lygmenyje veikia ministerijos ir kitos institucijos, kurios formuoja su užsieniečių gyvenimu Lietuvoje susijusią politiką, diegia reguliavimo sistemą, vykdo stebėseną, užtikrina finansavimą.

- 1) **Socialinės apsaugos ir darbo ministerija** – formuoja ir koordinuoja užsieniečių integracijos politiką, apimančią socialinės integracijos priemones, administruoja integracijai skirtą finansavimą ir užtikrina pavaldžių institucijų veiklos suderinamumą integracijos srityje.
- 2) **Kultūros ministerija** – formuoja valstybinės kalbos politiką, yra atsakinga už valstybinės kalbos vartojimo kontrolę ir už kalbinės bei sociokultūrinės užsieniečių integracijos sistemos veiksmų plano parengimą.
- 3) **Valstybinė lietuvių kalbos komisija** – formuoja valstybinės kalbos politiką ir rūpinasi kalbos būkle švietime. Taip pat prisideda prie lietuvių kaip užsienio kalbos mokytojų ir mokymo medžiagos, programų rengimo ir finansavimo.
- 4) **Švietimo, mokslo ir sporto ministerija** – formuoja valstybės politiką švietimo srityje, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą.
- 5) **Vidaus reikalų ministerija** – formuoja valstybės politiką migracijos srityje bei organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą.

Ministerijoms pavaldžios institucijos

Ministerijoms pavaldžios institucijos sujungia ministerijas ir veiklą įgyvendinančias organizacijas. Šiame projekte buvo identifikuotos institucijos, kurios prisideda ne tik prie užsieniečių gyvenimo ir integracijos, bet ir yra atsakingos už valstybinės kalbos vartojimo kontrolę bei tyrimus kalbos srityje.

- 1.1) Užimtumo tarnyba** – sudaro galimybę mokytis lietuvių kalbos darbo ieškantiems ir dirbantiems užsieniečiams, teikia informaciją apie lietuvių kalbos mokymus.
- 1.2) Priėmimo ir integracijos agentūra** – teikia tiesioginę pagalbą prieglobsčio prašytojams ir pabėgėliams.
- 2.1) Valstybinė kalbos inspekcija** – užtikrina Valstybinės kalbos įstatymo įgyvendinimą.
- 4.1) Nacionalinė švietimo agentūra** – organizuoja lietuvių kalbos egzaminavimą ir lygio nustatymą, teikia apie tai informaciją.
- 4.2) Lietuvių kalbos institutas** – rengia kalbos tyrimus ir lietuvių kalbos mokymo(si) išteklius.
- 4.3) Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras** – inicijuoja lietuvių kalbos mokymo užsieniečiams, besimokantiems profesiniame mokyme, programas, vykdo kvalifikacijos tobulinimo mokymus lietuvių kalbos mokytojams, profesijos mokytojams ir kitiems specialistams, dirbantiems su trečiųjų šalių piliečiais profesinio mokymo srityje, atlieka su užsieniečių integracija profesiniame mokyme susijusius tyrimus.
- 5.1) Migracijos departamentas** – sprendžia užsieniečių teisinės padėties klausimus Lietuvos Respublikoje, teikia informaciją užsieniečiams apie integracijos paslaugų teikėjus.

Veiklą įgyvendinančios institucijos

Šiame sąrašė pateiktos institucijos ir organizacijos, kurios tiesiogiai teikia kalbinės / sociokultūrinės integracijos paslaugas Lietuvoje gyvenantiems užsieniečiams.

6) Savivaldybės – organizuoja praktines integracijos paslaugas: kalbos kursus, bendruomeninius renginius, informacijos sklaidą; dirba su vietos NVO, bendruomenėmis, darbdaviais. Taip pat nuo 2024–2025 m. vykdo pilotinę integracijos koordinavimo programą.

7) Mokymo įstaigos (universitetai ir privačios organizacijos) – moko užsieniečius lietuvių kalbos, vykdo sociokultūrinius kursus, ruošia kalbos egzaminams. Kai kurie universitetai, pavyzdžiui, Vilniaus universitetas, taip pat ruošia mokymo medžiagą ir konsultuoja mokytojus.

8) Kitos organizacijos:

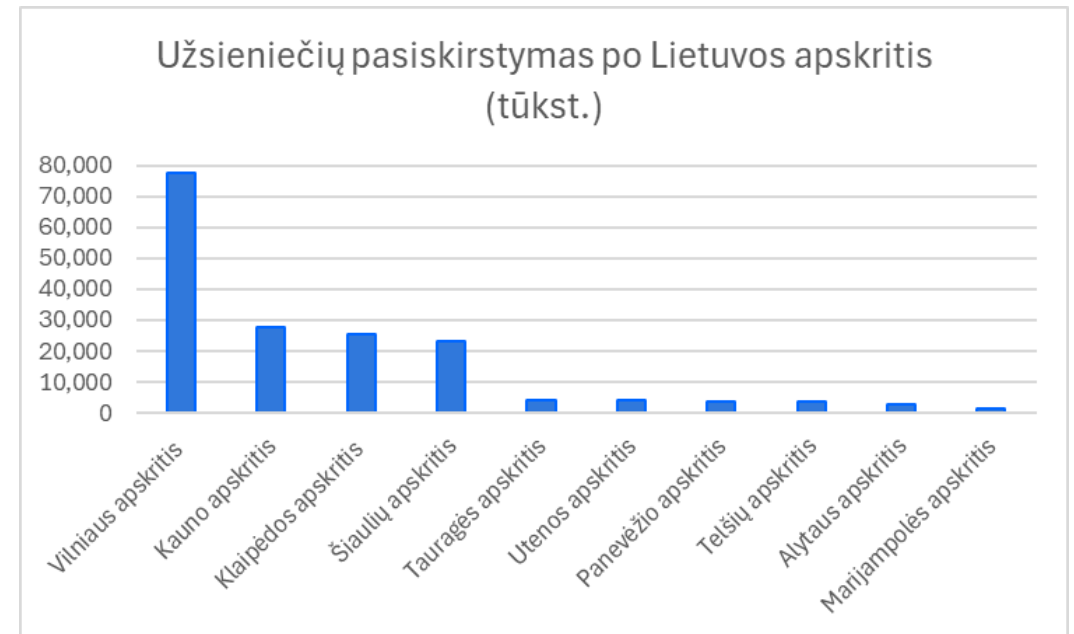
- **NVO** – kai kurios (pvz.: Caritas, Raudonasis Kryžius ir kt.) įsitraukia į integracijos ir pagalbos prieglobsčio sistemos subjektams procesus, kitos (pvz.: Diversity Development Group) rengia tyrimus ir konsultuoja integracijos klausimais.
- **Tarptautinės organizacijos (pvz., Tarptautinė migracijos organizacija (TMO), TMO ir SADM finansuojamas projektas MiCenter)** – kuruoja tarptautinių migracijos ir prieglobsčio principų užtikrinimą ir plėtrą, vykdo projektus, kurių metu teikia konsultacijas užsieniečiams įvairiais, taip pat ir lietuvių kalbos mokymosi, klausimais.

Centralizuotos sistemos ir savivaldybių įsitraukimo trūkumas

Lietuvoje vis dar trūksta centralizuotos ir nuosekliai koordinuojamos užsieniečių integracijos sistemos. Dėl fragmentuoto institucijų ir organizacijų veiklos paskirstymo paslaugos neretai dubliuojasi, yra informacijos pasiekiamumo ir dalijimosi ja spragų, o pagalbos prieinamumas skirtingose savivaldybėse išlieka nevienodas. Tai riboja galimybes užtikrinti vientisą, tolygią ir efektyviai valdomą integracijos eigą nacionaliniu lygmeniu.

Svarbu šią problemą vertinti ne tik nacionaliniu, bet ir savivaldybių lygmeniu, nes užsieniečių gyvena visose Lietuvos apskrityse, o efektyvi jų integracija priklauso nuo paslaugų prieinamumo ir koordinacijos kiekvienoje savivaldybėje.

Siekiant užpildyti šias spragas, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija 2024 metais pradėjo naują pilotinį projektą gerinti Lietuvos Respublikoje esančių ne ES valstybių narių piliečių arba asmenų be pilietybės integracijos savivaldos lygmeniu procesus bei stiprinti ilgalaikę šių asmenų integracijos procesų stebėseną.

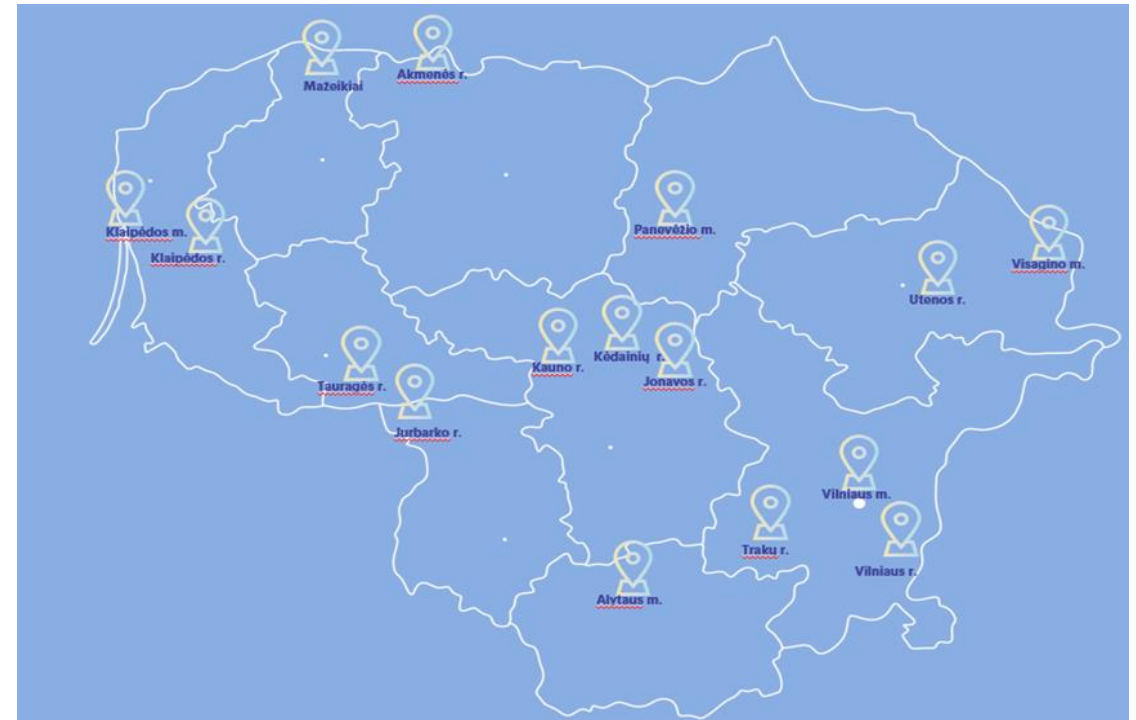
Šaltinis: Diversity Development Group pagal Migracijos departamento (2025) duomenis

Užsienio kilmės Lietuvos gyventojų integracijos procesų koordinavimo plėtros Lietuvos savivaldybėse projektas

Kadangi šiuo metu nėra centralizuoto visų integracijos procesų koordinavimo, būtina stiprinti institucijų, dirbančių su ne ES piliečių paslaugomis ir jų koordinavimu, galimybes ir pajėgumus. Institucijoms turi būti suteikti tinkami išteklių, kompetencijos ir motyvacija siekti realių rezultatų savivaldos lygmeniu, kuriame vyksta užsieniečių integracija ir įtrauktis.

Projektui vykdyti 16-oje Lietuvos savivaldybių buvo įdarbinti užsienio kilmės Lietuvos gyventojų koordinatoriai.

Projekto trukmė: 2024 m. spalio 1 d. – 2028 m. gruodžio 31 d.

Projekte dalyvaujančios savivaldybės, SADM duomenys

Užsienio kilmės Lietuvos gyventojų integracijos procesų koordinavimo plėtros Lietuvos savivaldybėse projektas

Projekto įgyvendinimo metu numatytos vykdyti veiklos:

- Užsienio kilmės Lietuvos gyventojų integracijos koordinatorių pareigybių savivaldybėse steigimas ir išlaikymas;
- koordinatorių ir savivaldybės administracijos atstovų mokymų, diskusijų užsieniečių integracijos temomis organizavimas ir vykdymas;
- mokymosi vizitų Lietuvoje ir (ar) užsienio valstybėse, skirtų Koordinatoriams, organizavimas ir vykdymas;
- koordinatorių tinklaveikos organizavimas ir vykdymas;
- mokslinio instrumento (metodikos), skirto įvertinti, kaip Lietuvos Respublikoje esančių trečiųjų šalių piliečiai arba asmenys be pilietybės vertina integracijos procesus, parengimas, išbandymas ir rezultatų pristatymas SADM.

Dalyvaujančiose savivaldybėse privalomos įgyvendinti veiklos:

- Psichikos sveikatos stiprinimo ir psichosocialinės paramos teikimo paslaugos pagal PIIA programą;
- sociokultūrinio įvado apie Lietuvą mokymai pagal PIIA programą;
- visuomenės teigiamų nuostatų į tikslinę grupę formavimas per tikslinės grupės ir vietos bendruomenės ryšių stiprinimą ir veiklą, didinančių tikslinės grupės įtrauktį į vietos bendruomenę, organizavimas;
- kompiuterinio kibernetinio saugumo, teisinio ir finansinio raštingumo ugdymas;
- valstybinės kalbos mokymai iki B2 lygio prieglobsčio ar laikinosios apsaugos gavėjams;
- informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo paslaugos, siekiant sudaryti galimybes užsienio kilmės Lietuvos gyventojams rasti būstą ir (ar) pasirengti dalyvauti darbo rinkoje ir (ar) įsidarbinti, ir (ar) išsilaikyti darbo vietoje ar dalyvauti užimtumo veikloje bei naudotis socialinėmis, sveikatos, ugdymo ir kitomis institucijų ar organizacijų teikiamomis paslaugomis.

Kokios suaugusių užsieniečių grupės gyvena Lietuvoje?

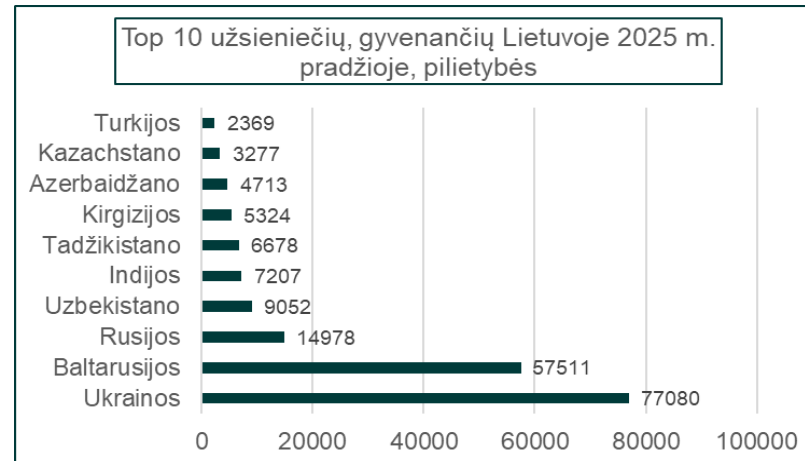
Užsieniečiai Lietuvoje

Per pastaruosius kelerius metus užsieniečių skaičius Lietuvoje nuosekliai augo, kartu plečiantis ir jų kilmės šalių įvairovei. Nors dominuojančios regioninės grupės išlieka stabilios, tačiau pastebimas naujų kilmės šalių atsiradimas, susijęs su migracijos srautų pokyčiais.

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Gyventojų skaičius, tarp jų:	2 794,3	2 795,2	2 806,0	2 860,0	2 886,5	2 897,2
- užsieniečiai	73,8	87,3	100,2	189,4	221,8	217,3
Užsieniečių sudaroma bendra gyventojų skaičiaus dalis	2,64	3,12	3,57	6,62	7,69	7,50

Lietuvos gyventojų 2020-2025 m. pradžioje skaičius (tūkst.)

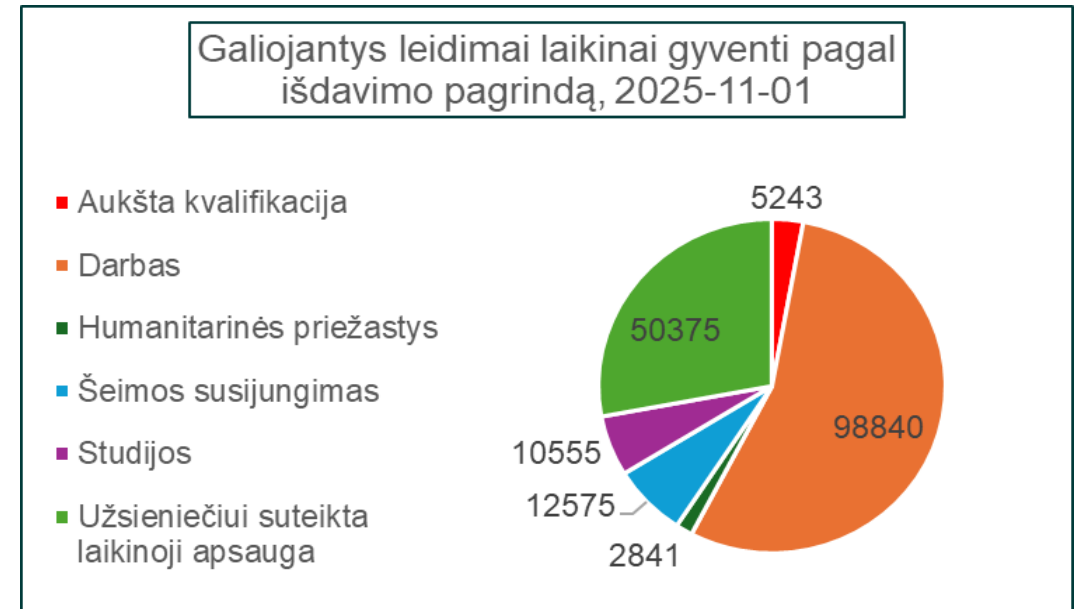
Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūros duomenys; Gyventojų registro bei Užsieniečių registro duomenys

Šaltinis: Migracijos metraštis 2024

Užsieniečiai Lietuvoje

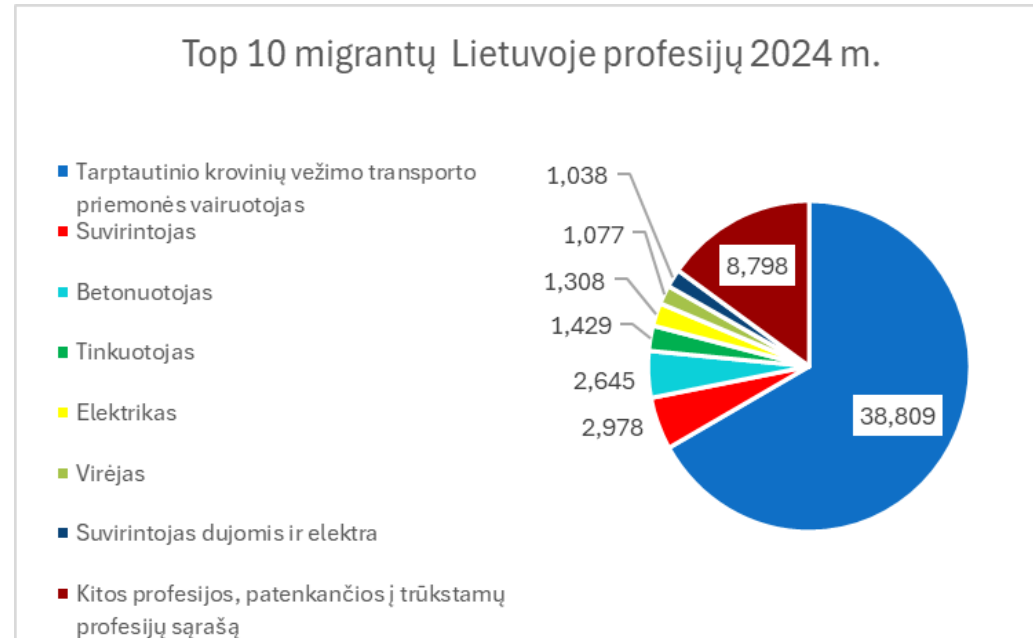
- Dvi didžiausios užsieniečių Lietuvoje tikslinės grupės yra darbo migrantai ir užsieniečiai, kuriems suteikta laikinoji apsauga (t. y., ukrainiečiai karo pabėgėliai).
- Kiti užsieniečiai Lietuvoje apsigyvena šeimos susijungimo, studijų pagrindais, dėl humanitariniais priežasčių (pvz, pabėgėliai iš kitų šalių nei Ukraina) arba yra aukštos kvalifikacijos darbuotojai.
- Įvairėjantys atvykstančiųjų tikslai keičia jų integracijos poreikius: nuo būsto ir darbo paieškos iki kalbos mokymų ir bendruomeninės įtraukties. Atsižvelgiant į sparčiai besikeičiančias migracijos tendencijas, būtina nuolat į jas reaguoti ir pritaikyti integracijos paslaugas pagal migrantų tikslus ir jų kilmės šalis.
- Mąstant apie migrantų integraciją, svarbu prisiminti, kad tai yra **abipusis** procesas, ir atsakomybė tenka ne tik valdžios institucijoms – ją turi prisiimti ir vietos bendruomenės, ir patys migrantai.

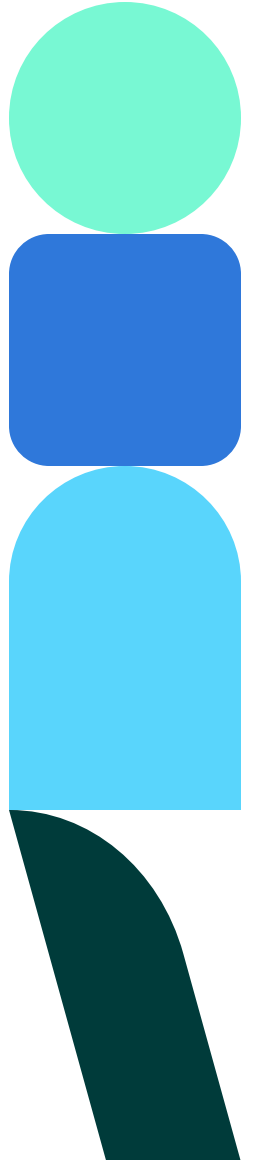
Šaltinis: Migracijos departamento duomenys (2025)

Užsieniečių tikslinė grupė: Darbo migrantai

- Didžiausia darbo migrantų dalis – tolimųjų reisų vairuotojai, kurie Lietuvoje praleidžia nedaug laiko, o jų darbui lietuvių kalba nėra būtina. Dėl to jų integracija yra sudėtingesnė.
- Antra pagal dydį darbo migrantų grupė – žemesnės kvalifikacijos profesijų, patenkančių į trūkstamų profesijų sąrašą, darbuotojai. Dažniausiai šiuos darbus dirba užsieniečiai iš trečiųjų šalių, tad norint išlaikyti šią darbo jėgą ir išvengti socialinės atskirties, yra svarbu suteikti galimybes ir motyvaciją mokytis kalbos ir integruotis.
- Svarbu nepamiršti darbdavių, nes jie – vieni pirmųjų darbo migrantų kontaktų atvykus į Lietuvą. Darbdaviai turėtų gauti aiškią informaciją apie kalbos mokėjimo reikalavimus, kalbos kursus ir egzaminus, taip pat ir atsižvelgti į sociokultūrinės integracijos svarbą.

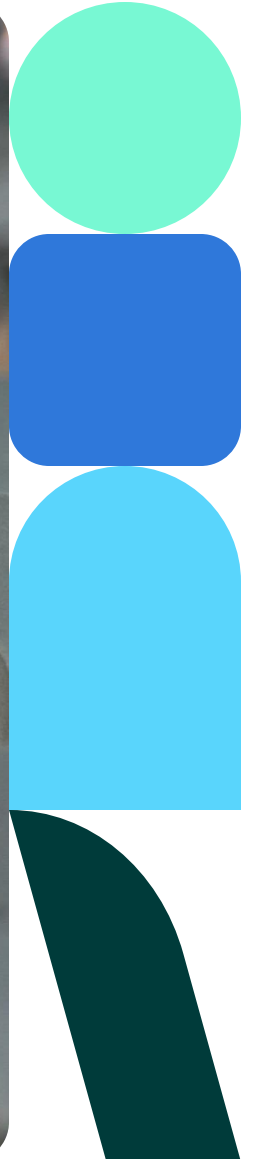

Šaltinis: EMN pagal Užimtumo tarnybos duomenis

Užsieniečių tikslinė grupė: Studentai

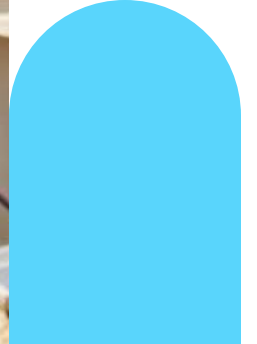
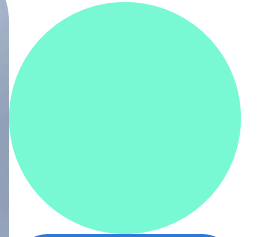
- Migracijos departamento duomenimis, 2025 metais iki lapkričio 1 dienos buvo išduoti **10,555** galiojantys leidimai gyventi Lietuvoje studijų pagrindu.
- Užsieniečiai studentai sudaro **virš trečdalis** visų studentų Lietuvoje, tačiau International House Vilnius duomenimis, po studijų Lietuvoje gyventi lieka tik **5-7 proc.** užsienio studentų.
- Siekdama pritraukti jaunus talentus iš įvairių pasaulio šalių, Lietuva kasmet skiria 100 valstybinių stipendijų, kurios užsienio studentams suteikia galimybę studijuoti Lietuvos aukštosiose mokyklose magistrantūros ar dalinių studijų programose. Siekiant geresnės užsienio studentų integracijos, visi valstybines stipendijas gavę studentai turi mokytis **lietuvių kalbos** ir pasiekti **A1 lygį**.
- Universitetai dažniausiai siūlo lietuvių kalbos mokymus, pasirenkamus modulius, arba atskirus, dažniausiai mokamus kursus. Tai pat retesniais atvejais siūlomi ir sociokultūriniai kursai.

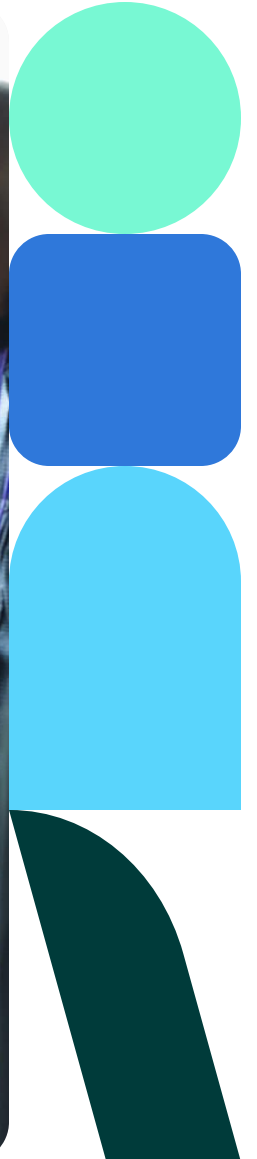
Užsieniečių tikslinė grupė: Prieglobsčio prašytojai

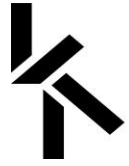
- 2024 metais buvo gauti 362 prieglobsčio prašymai. Iš jų 178 asmenims buvo suteiktas pabėgėlio statusas, o 12 asmenų – papildoma apsauga.
- Užsieniečiams gavus prieglobstį, Priėmimo ir integracijos agentūra (PIIA) ir savivaldybės organizuoja A1 ir A2 lygio lietuvių kalbos ir lietuvių kultūros pažinimo kursus suaugusiems. Pabaigus A2 lygio kursus, prieglobsčio gavėjai, kuriems teikiama parama integracijai, nustatyta tvarka turi laikyti I valstybinės kalbos mokėjimo kategorijos (A2 lygio) egzaminą.
- Nuo 2022 m. prasidėjusio karo Ukrainoje bėgantys ukrainiečiai Europos Sąjungos mastu tapo atskira grupe, kuriems suteikiamas laikinosios apsaugos statusas. Pagal Vyriausybės [nutarimą Nr. 1688](#), kalbos mokėjimo reikalavimai šiai grupei netaikomi iki 2027 m. kovo 4 d.

Esminės išvados

- Į Lietuvą užsieniečiai atvyksta iš viso pasaulio, įvairiais tikslais. Nors didžiausia grupė šiuo metu yra darbo migrantai iš rusakalbių šalių, tačiau svarbu nepamiršti ir kitų grupių: studentų, prieglobsčių prašytojų, taip pat ir šeimos susijungimo tikslais atkeliaujančių migrantų, kurie atvyksta tiek iš Azijos, tiek iš Afrikos, tiek iš Pietų Amerikos.
- Šiuo metu studentai ir prieglobsčio prašytojai jau gauna įvairią integracinę pagalbą per kontaktines institucijas, tad reikėtų sutelkti daugiau pastangų į migrantus, atvykusius į Lietuvą darbo ir šeimos susijungimo tikslais (pvz., didinti informacijos prieinamumą darbdaviams).
- Atsižvelgiant į tai ir siekiant geresnės užsieniečių integracijos, labai svarbu, kad jiems būtų prieinami kalbos ir sociokultūriniai mokymai: pagal jų tikslus šalyje, kilmės šalį, finansinę ir asmeninę situaciją. Pavyzdžiui, musulmonėms moterims, atvykusioms šeimos susijungimo tikslais, būtų reikalingas kitokio pobūdžio sociokultūrinis įvadas ir parama nei aukštos kvalifikacijos darbuotojams iš Baltarusijos.

Teisinis reglamentavimas ir politiniai sprendimai

Lietuvių kalbos mokėjimo reikalavimai suaugusiems užsieniečiams pagal LR įstatymus (2025 m.)

01.

Norint gauti leidimą
nuolat gyventi (LNG)
Lietuvoje reikia išlaikyti
Valstybinės kalbos
egzaminą (pasiekti A2 lygį)

02.

Norint įgyti Lietuvos
Respublikos pilietybę reikia
išlaikyti Valstybinės
kalbos egzaminą (pasiekti A2
lygį)

03.

Norint dirbti pagal tam
tikras profesijas reikia
išlaikyti Valstybinės kalbos
mokėjimo kategorijų
nustatymo egzaminą (pagal
LRV nutarimą Nr. 1688, iki
2025-12-31 – I-III
kategorijos/A2-C2 lygiai)

04.

Prieglobsčio gavėjams reikia
išlaikyti I valstybinės kalbos
kategorijos egzaminą,
prilyginamą A2 lygiui.

Lietuvių kalbos reikalavimai pagal profesijas

Pagal LR Vyriausybės 2003 m. gruodžio 24 d. nutarimo Nr. 1688 „Dėl Valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų nustatymo ir jų taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, valstybinės kalbos mokėjimo kategorija (I-III) yra skirta asmens valstybinės kalbos mokėjimui įvertinti. Žemiau yra pateikti lietuvių kalbos kategorijų reikalavimai pagal darbo sritį ir jas atitinkantys lygiai pagal Bendruosius Europos kalbų metmenis (BEKM).

I Kategorija (A2)

- Paslaugų teikimo, gamybos, prekybos, transporto ir kitų sričių darbuotojams, jeigu jie darbo reikalais turi bendrauti su asmenimis ir (ar) pildyti tipinių dokumentų formas (vairuotojai, rūbininkai, padavėjai, pardavėjai ir kiti prekybos darbuotojai, kiti ūkines ar technines funkcijas atliekantys darbuotojai ir panašiai).

II Kategorija (B1)

- Švietimo, kultūros, sveikatos priežiūros, socialinės apsaugos ir kitų sričių darbuotojams, valstybės tarnautojams ir valstybės pareigūnams, kuriems būtinas ne aukštesnis kaip aukštasis koleginius išsilavinimas, iki 2009 m. įgytas aukštesnysis išsilavinimas arba iki 1995 m. įgytas specialusis vidurinis išsilavinimas, jeigu jie darbo reikalais turi nuolat bendrauti su asmenimis ir (ar) pildyti tipinių dokumentų formas (išskyrus mokytojus, ugdančius valstybine kalba).

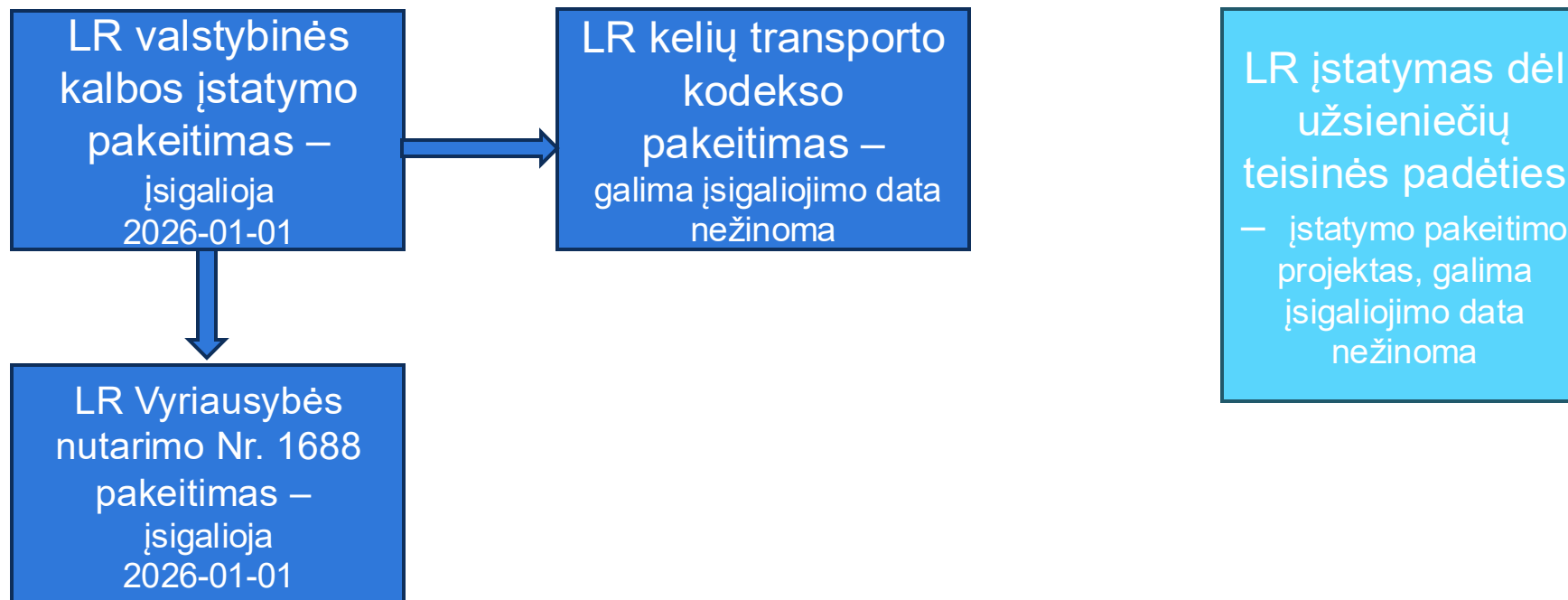
III Kategorija (B2)

- Valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų, įmonių ir organizacijų vadovams, valstybės tarnautojams ir valstybės pareigūnams, kuriems būtinas aukštasis universitetinis arba lygiavertis išsilavinimas, valstybine kalba ugdantiems mokytojams, aviacijos specialistams, užtikrinantiems skrydžių saugą (skrydžių vadovams ir orlaivių įguloms), jūrų ir vidaus vandens transporto specialistams, atsakingiems už krovinių ar keleivių ir bagažo vežimą (laivų, vežančių keleivius ir (ar) krovinius į (iš) Lietuvos Respublikos jūrų uostus (uostų), kapitonams arba bent vienam iš tokių laivų kapitonų padėjėjų, uostų kapitonams, locmanams), ir panašiai.

Svarbūs teisės aktų pakeitimai ir papildymai

Netrukus įsigalios arba šiuo metu yra siūlomi arba svarstomi keli įstatymų, susijusių su valstybinės kalbos mokėjimo ar vartojimo reikalavimais suaugusiems užsieniečiams, pakeitimai ir papildymai.

LR Valstybinės kalbos įstatymas Nr. I-779

**Nuo 2026 m. sausio 1 d. įsigaliojo nauja
įstatymo nuostata:**

7¹ straipsnis.

Lietuvos Respublikoje parduodantys prekes ir (ar) paslaugas teikiantys juridiniai ir fiziniai asmenys, kitos organizacijos ir jų padaliniai, išskyrus Lietuvos Respublikoje laikinai prekes parduodančius fizinius asmenis ir fizinius asmenis, kurie prekių pardavimo veikla nesiverčia nuolat, užtikrina tiesioginį gyventojų aptarnavimą valstybine kalba Vyriausybės nustatytu lietuvių kalbos mokėjimo lygiu. Išimtyis gali būti taikomos Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatyme numatytais atvejais, kai reikalavimas mokėti valstybinę kalbą laikomas nepagrįstu teisės dirbti ribojimu.

Įstatymo įgyvendinimo kontrolė:

- įstatymo kontrolę vykdo Valstybinė kalbos inspekcija (VKI) prie LR Kultūros ministerijos;
- įstatymo nesilaikymas gali užtraukti įspėjimą arba baudą (nuo 60 Eur iki 400 Eur). Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad iki 2025 m. lapkričio pabaigos nebuvo galutinai patvirtinta, kurios kalbos kategorijos nuo 2026 m. sausio 1 d. bus reikalaujama iš paslaugų ir prekybos sektoriuose dirbančių užsieniečių, nustačiusi įstatymo pažeidimų VKI žada suteikti 6 mėnesių terminą lietuvių kalbos egzaminams išlaikyti.

Susiję įstatymų pakeitimų siūlymai

Kelių transporto kodeksas

1 straipsnis. Įstatymo 8² straipsnio papildymas

Papildyti 8² straipsnio 2 dalį 8 punktu ir jį išdėstyti taip:

„8) mokėti valstybinę kalbą pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytą kalbos mokėjimo kategoriją.“

[Kelių transporto kodekso 8-2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas](#)

2025 m. rugsėjo 29 d. įregistruota įstatymo pataisa, kuria siekiama aiškesnio Valstybinės kalbos įstatymo 7¹ straipsnio įgyvendinimo. Juo siūloma Lietuvos Respublikos kelių transporto kodekso 8² straipsnio 2 dalį papildyti 8 punktu, numatančiu, kad **norint gauti leidimą vykdyti keleivių vežimo taksi arba lengvaisiais automobiliais paslaugas, būtų privaloma mokėti lietuvių kalbą nustatyta kategorija.**

Vyriausybės nutarimo Nr. 1688 „Dėl valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų nustatymo ir jų taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo projektu nuo 2026 m. sausio 1 d. įvedami pokyčiai

Papildant tris esamas lietuvių kalbos mokėjimo kategorijas, įvedama **bazinė kategorija, prilyginama A1 lygiui** pagal BEKM.

Bazinė kategorija taikoma užsieniečiams, parduodantiems prekes ir (ar) teikiantiems paslaugas LR teritorijoje **2 metus nuo dienos, kai užsieniečiui pirmą kartą išduodamas leidimas gyventi LR.**

Užsieniečiams, kuriems **leidimas laikinai gyventi Lietuvoje** pirmą kartą **išduotas iki 2025 m. gruodžio 31 d.**, 2 metų laikotarpis, kai taikoma bazinė kategorija, pradedamas skaičiuoti **nuo 2026 m. sausio 1 d.**

Valstybinės kalbos mokėjimo reikalavimas galios ir **leidimus sezoniniam darbui, susijusiam su prekių pardavimu ir paslaugų teikimu, turintiems darbuotojams iš užsienio.**

Tiek fiziniai, tiek juridiniai asmenys privalės užtikrinti, kad tiesiogiai klientus aptarnaujantys darbuotojai turėtų **pažymėjimą, įrodantį kalbos mokėjimą nustatyta kategorija.**

Svarstomi įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimai, susiję su lietuvių kalba

Leidimo laikinai gyventi gavimas (26 straipsnis)

Užsienietis, kuris turi arba per pastaruosius 3 metus turėjo leidimą laikinai gyventi ir per pastaruosius 8 metus mažiausiai 5 metus teisėtai gyveno Lietuvoje, **privalėtų pateikti lietuvių kalbos mokėjimą patvirtinantį dokumentą.**

Leidimas laikinai gyventi šeimoms nariams (43 straipsnio 31 dalis)

Šeimoms nariui leidimas galėtų būti išduodamas tik **pateikus lietuvių kalbos mokėjimo dokumentą**, išskyrus: vyresnius nei 65 m. amžiaus asmenis, neįgaliuosius, asmenis su spec. poreikiais, vaikus.

Užsieniečių integracija (107 straipsnis)

Vyriausybės įgaliota institucija koordinuotų užsieniečių **valstybinės kalbos mokymą.**

Vyriausybė nustatytų mokymo **organizavimo ir finansavimo tvarką, kalbos mokymosi sąlygas.**

Kalbos žinių tikrinimas (141 straipsnis)

Migracijos departamento valstybės tarnautojams būtų suteikta teisė **tikrinti užsieniečių lietuvių kalbos ir Konstitucijos pagrindų žinias.**

XIX Vyriausybė įsipareigojo sukurti kalbinės ir sociokultūrinės integracijos sistemą

XIX Vyriausybės VPNĮP

6.5.4 Sukurti kalbinės ir sociokultūrinės integracijos užsieniečiams, grįžtantiems lietuviams, tautinėms mažumoms, įskaitant ir naujai besiformuojančias bendruomenes, sistemą, koordinuojant ministerijų ir institucijų pagal kompetenciją veiklų įgyvendinimą ir sukuriant stebėsenos sistemą

- Atsakingas vykdytojas – Kultūros ministerija
- Dalyvaujančios institucijos: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Vidaus reikalų ministerija.

VPNĮP 6.5.4 punktui įgyvendinti sukurta tarpinstitucinė darbo grupė

Apie darbo grupę

XIX Vyriausybės kultūros ministro įsakymu buvo sudaryta tarpinstitucinė darbo grupė, atsakinga už užsieniečių kalbinės ir sociokultūrinės integracijos sistemos bei jos įgyvendinimo veiksmų plano parengimą.

Darbo grupei buvo pavesta iki 2025 m. gruodžio 1 d. kultūros ministrui pateikti užsieniečių kalbinės ir sociokultūrinės integracijos sistemos įgyvendinimo veiksmų plano projektą.

Dėl Lietuvos Respublikos vyriausybės pasikeitimo bei dėl bendro žmogiškųjų išteklių trūkumo ministerijoje darbo grupės veikla kurį laiką nebuvo aktyvi ir XX Vyriausybės VPNĮP įgyvendinimo terminas nukeltas.

Darbo grupę sudaro šių institucijų atstovai:

Kultūros ministerija, Valstybinė lietuvių kalbos komisija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Valstybinė kalbos inspekcija, Vidaus reikalų ministerija, Lietuvių kalbos institutas, Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras, Užimtumo tarnyba, Vilniaus universitetas, Migracijos departamentas.

XX Vyriausybė numato tęsti darbus užsieniečių kalbinės integracijos srityje

XX Vyriausybės programos nuostata dėl užsieniečių kalbinės integracijos

373. Sukursime lietuvių kalbos mokymo užsieniečiams sistemą.

VPNĮP 6.5.4 punkto projektas

Sukurti kalbinės ir sociokultūrinės integracijos užsieniečiams sistemą (įskaitant stebėsenos mechanizmą) ir įvertinti galimybes ją ar atskiras jos dalis pritaikyti kitoms tikslinėms grupėms (pvz., grįžtantiems lietuviams, tautinėms mažumoms, įskaitant ir naujai besiformuojančias bendruomenes, ir kt.)

Įgyvendinimo data: 2026 m. IV ketv.

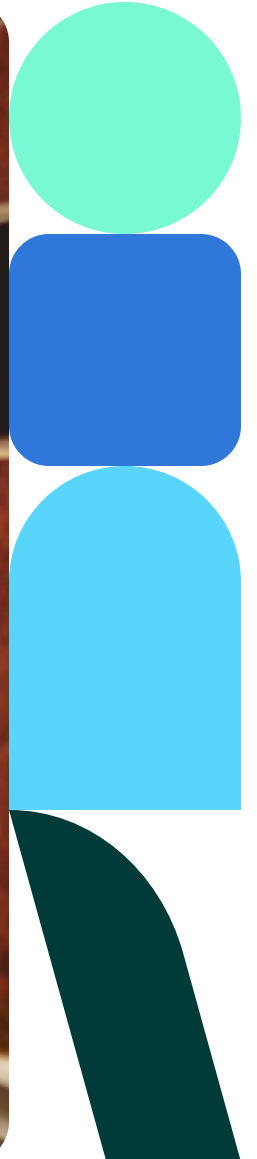
Atsakingas vykdytojas: Kultūros ministerija

Dalyvaujančios institucijos: Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Vidaus reikalų ministerija.

Esminės išvados

- Iki 2025 m. pabaigos lietuvių kalbos mokėjimo ar vartojimo reikalavimai suaugusiems užsieniečiams buvo taikomi tik keturiais atvejais: norint gauti LNG, įgyti LR pilietybę, to reikalaujant darbe arba gavus prieglobstį LR. Atlikus teisės aktų ir siūlomų jų pakeitimų analizę, pastebima lietuvių kalbos mokėjimo ir vartojimo reikalavimų griežtėjimo tendencija.
- Valstybinės kalbos įstatymo pakeitimas paliečia naują užsieniečių grupę – prekybos ir aptarnavimo srityse savarankiškai dirbančius asmenis (pavyzdžiui, grožio specialistus, pavežėjus ir kt.) Kadangi iš jų pradeda reikalauti įrodyti lietuvių kalbos mokėjimo lygį pagal nustatytą kategoriją, tai savaime didina lietuvių kalbos mokymosi ir egzaminavimo pajėgumų užtikrinimo svarbą.
- Jei būtų įvesti siūlomi įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimai, numatantys lietuvių kalbos mokėjimo reikalavimą norint pratęsti leidimą laikinai gyventi Lietuvoje bei reikalavimą pateikti lietuvių kalbos mokėjimą įrodantį dokumentą, kai norima gauti arba pakeisti LLG, išduodamą šeimos susijungimo pagrindu, būtų svarbu užtikrinti tinkamą užsieniečių informavimą apie pasikeitusius reikalavimus bei sudaryti sąlygas mokytis lietuvių kalbos tiek prieš atvykstant į Lietuvą (nuotoliniai kursai, savarankiško mokymosi priemonės), tiek Lietuvoje.
- Daugėjant užsienio kilmės Lietuvos gyventojų ir griežtėjant daliai jų taikomiems kalbos mokėjimo reikalavimams, XIX Vyriausybė ėmėsi veiksmų siekdama sukurti kalbinės ir sociokultūrinės integracijos sistemą. XX Vyriausybė savo programoje įsipareigojo tęsti pradėtus darbus šioje srityje,

Kokių yra
užsieniečiams
skirtų mokymų?

Dabartiniai kalbos mokymai

Esamos situacijos apžvalgos rėmuose autorės atliko lietuvių kalbos mokymų analizę.

Pagrindiniai šaltiniai: Užimtumo tarnybos interneto svetainė ir MiCenter interneto svetainė – vieni pagrindinių informacijos dėl lietuvių kalbos mokymų teikėjų užsieniečiams šaltinių.

Autorės taip pat peržiūrėjo Kultūros ministerijos surinktą informaciją ir universitetų siūlomas programas, kurių dalis yra skelbiamos VKI pranešime.

Paieškų metu dėmesys kreiptas į tai:

- kokia kalba yra pateikiama informacija;
- kokio lygio / kategorijos kursai yra siūlomi;
- kur / koku būdu yra mokoma (nuotoliniu ar kontaktiniu būdu).

Taip pat buvo atkreiptas dėmesys į kursų kainas ir trukmę, nors jos nebuvo įtrauktos į lentelę.

Identifikuotos spragos ir sistemos netolygumai

- Nors peržiūrėjus šiuos tris viešuosius informacijos kanalus (UŽT, MiCenter ir VKI) atrodo, kad pagrindinių lietuvių kalbos mokymo institucijų yra apie 30, panagrinėjus atsiskleidžia, kad beveik pusė jų neteikia informacijos apie lietuvių kalbos kursus, o kelios įmonės net nebeegzistuoja. Tai parodo, kad ši informacija yra pasenusi ir nėra pakankamai dažnai atnaujinama. O iš likusios teikėjų dalies, dauguma kursų vyksta arba Vilniuje, arba nuotoliniu būdu.
- Dauguma informacijos paslaugų teikėjų internetinėse svetainėse yra pateikta tik lietuvių kalba; taip pat, ne visada aišku, kokia kalba arba kur jie vedami. Taigi, trūksta konkrečios informacijos apie mokymų prieinamumą užsieniečiams.
- Analizuojant kursų trukmę paaiškėjo, kad ji labai skiriasi – nuo 40 akademinių valandų iki 160 valandų vienam lygiui pasiekti. Ne visada buvo aišku, ar nurodytas valandų skaičius apėmė tik kontaktines valandas, ar į jas įskaičiuotas ir savarankiškas mokymasis. Taip pat, daugeliu atvejų skirtingiems lygiams buvo taikomas vienodas valandų skaičius (pvz., A1 – 50 val., B2 – taip pat 50 val.), nors pagal Europos bendruosius kalbų metmenis (EBKM/CEFR), kiekvienam aukštesniam lygiui bendra mokymosi apimtis turėtų didėti.
- Analizuojant kursų kainas nustatyta, kad jos svyravo maždaug nuo 300 iki 600 eurų už lygį. Be to, Užimtumo tarnybos finansuojami kursai (kai už mokymus teikėjui moka valstybė, o ne pats besimokantysis) kainavo nuo maždaug 1500 eurų ir daugiau. Atsižvelgiant į didžiausias migrantų tikslines grupes – žemesnės kvalifikacijos darbuotojus ir karo pabėgėlius – svarbu atkreipti dėmesį, ar tokios kainos jiems yra prieinamos.

Valstybės institucijų inicijuojami projektai

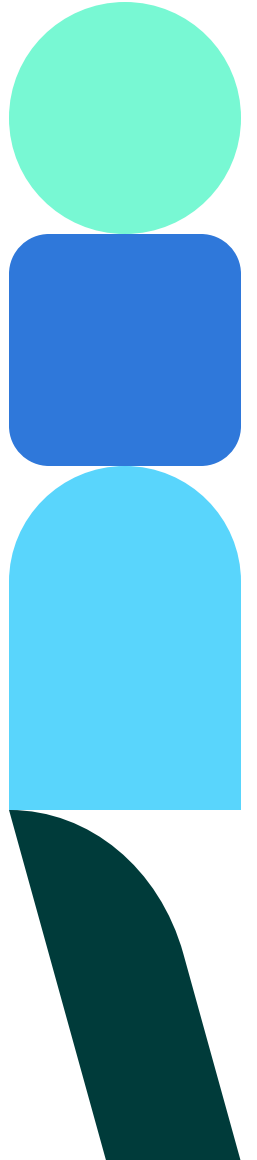
NŠA projektas Nr. 10-069-P-0001 „Kalbėkime Lietuvai“ 2025-2028

Skelbiamas projekto „Kalbėkime Lietuvai“ tikslas – pagerinti užsienio lietuvių švietimo įtrauktį, plėtojant lietuvių kalbos testavimo sistemą bei parengti integruotas lietuvių kalbos metodines (mokymo) priemones.

Projekto tikslinė grupė – Lietuvoje ir užsienyje dirbantys pedagoginiai darbuotojai, Nacionalinės švietimo agentūros specialistai, kiti švietimo sistemos specialistai, užsienio lietuviai ir **užsieniečiai**.

Suaugusiems užsieniečiams aktualūs projekto tikslai:

- Papildyti esamą užduočių banką naujais lietuvių kalbos lygių nustatymo testais pagal šiuos lygius: suaugusiesiems (A2, B1, B2, C1);
- Numatoma sukurti ir išleisti lietuvių kalbos ir socialinio ugdymo metodines (mokymo) priemones pagal Lituanistinio švietimo integruotą programą;
- Parengti mokymo priemonių suaugusiems pagal A1–A2 ir B1–B2 lygius. Priemonės bus prieinamos ir skaitmeniniu formatu.

Valstybės institucijų inicijuojami projektai

SADM ir KM projektas pagal kvietimą Nr. PMIF-2.03-V-01 2026-2028

2026 metais prasidės naujas kalbos mokymams skirtas projektas trečiųjų šalių piliečiams

Projekto tikslas: suteikti kokybiškus ir nemokamus lietuvių kalbos mokymus.

Numatomas projekto vykdytojas: Kultūros ministerija.

Planuojamas dalyvių skaičius – bent 6300 asmenų.

Finansavimo dydis: 5 500 000 Eur.

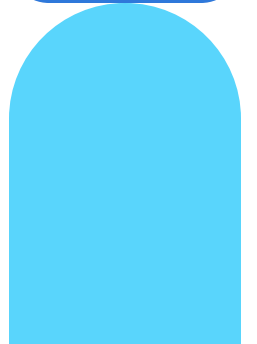
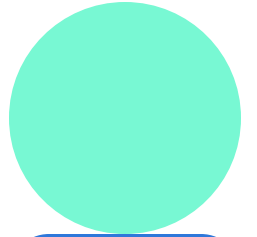
Projektas finansuojamas iš 2021–2027 metų Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo lėšų.

Lietuvos Respublikos
socialinės apsaugos
ir darbo ministerija

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

Sociokultūriniai mokymai

Sociokultūriniai mokymai – mokymai, padedantys naujoje kultūrinėje terpėje atsidūrusiems asmenims susipažinti su vietos kultūriniais ypatumais, tradicijomis, o neretai ir su praktiniais gyvenimo toje šalyje aspektais, pavyzdžiui, su teisine ir administracine vietos sistema. Tai padeda pažinti vietos kultūrą ir lengviau integruotis į gyvenimą naujoje šalyje.

Sociokultūrinius mokymus galima skirstyti į **integruotuosius** ir **atskirusius**.

Integruotieji sociokultūriniai mokymai yra įtraukti į **kalbos mokymus**, kuomet informacija apie priimančiosios visuomenės tradicijas, kultūrinės normas, istoriją, politines aktualijas ir kt. įpinama į kalbos mokymų turinį. Įvertinti tokių mokymų pasiūlą Lietuvoje yra sudėtinga, todėl šiame tyrime tokio tipo sociokultūrinių mokymų analizė nepateikiama.

Atskirus sociokultūrinius mokymus Lietuvoje siūlo:

Organizatorius	Kam skirti	Mokymų turinys	Autorių komentarai
PIIA inicijuoti mokymai savivaldybėse	Pabėgėliams, visų pirma ukrainiečiams	Pateikiamas platus informacijos spektras, pradedant informacija apie kultūrinės normas ir kasdienį gyvenimą Lietuvoje, baigiant žiniomis apie galiojančius teisės aktus ir prieinamas paslaugas	PIIA parengė sociokultūrinių mokymų įvadą ir apmoko lektorius, kurie ves šiuos mokymus savivaldybėse. Projektas vyks iki 2028 m. gruodžio 31 d.
MiCenter	Užsienio studentams	Pristatomi svarbiausi faktai apie Lietuvą, kultūriniai ypatumai ir administracinė sistema.	3 val. trukmės kursas. MiCenter atstovai patys vyksta į universitetus. Mokymai vyksta EN ir RU kalbomis.
VU	VU užsienio studentams	Suteikiamos plačios žinios apie Lietuvos visuomenę, kultūrą, istoriją (jos įtaka lietuvių mentalitetui), lietuvių gyvenimo būdą ir kitus gyvenimo Lietuvoje aspektus.	Šis kursas – VU pasirenkamasis dalykas.
VDU	VDU studentams	Kursas „Lietuvių tradicijos ir jų kaita“ apima tokias temas kaip santykiai tarp žmonių, šventės, mityba, Lietuvos etnografinių regionų skirtumai ir kt.	13 sav. 120 ak.v. kursas.

Lietuvių kaip užsienio kalbos mokymo(si) išteklių

Lietuvos institucijų kuriami išteklių

Aukštojo mokslo įstaigų ir tyrimų institutų leidžiami vadovėliai:

VU: „Sėkmės!“, „Nė dienos be lietuvių kalbos“; Vilnius Tech: „Lietuvių kalbos pagrindai rusakalbiams“; LKI: „Lietuvių kalba dialoguose“ ir kt.

- ✓ Įvertinti, ar yra pakankamai vadovėlių visiems kalbos lygiams, savarankiškam mokymuisi, mokymuisi iš skirtingų kalbų (EN, RU, UA, DE, ...).

El. žodynai: LKI informacinių išteklių sistemoje [E.KALBA](#) galima rasti 10 dvikalbių elektroninių žodynų.

- ✓ Įvertinti pasiūlą ir nustatyti trūkstamus išteklius.

Kiti el. išteklių: [nemokama internetinė mokymosi priemonė ukrainiečiams \(VDU\)](#), [B1 ir B2 lygių teksto suvokimo užduotys \(VLKK ir VU\)](#), [lietuvių kalbos tekstų rinktinė suaugusiesiems \(LLTI\)](#) ir kt.

- ✓ Įvertinti pasiūlą ir nustatyti trūkstamus išteklius.

Neinstituciniai išteklių

Interneto svetainės, kuriose galima mokytis lietuvių kalbos: [Debesėlis](#), [TrueLithuania](#), [Loecsen](#), [BabaDum](#), [50 Languages](#) ir kt.

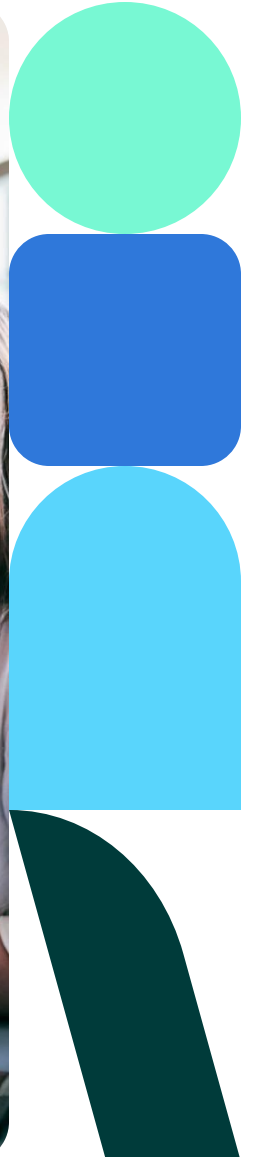
Programėlės, kuriose galima mokytis lietuvių kalbos: LinGo Play, Ling – Learn Lithuanian, Learn Lithuanian, Pimsleur, Mondly, Clozemaster ir kt.

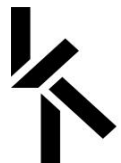
- ✓ Įvertinti pasiūlą ir, prireikus, inicijuoti lietuviškos programėlės kūrimą arba lietuvių kalbos įtraukimą į plačiai žinomų programėlių kalbų sąrašus (Duolingo, Babbel ar kt.)

Populiarios soc. tinklų paskyros, kuriose lietuvių kalbos mokytojai dalijasi turiniu apie lietuvių kalbą : Lithuanian with Marta, Lithuanian with Dovile, Viktorija kalba, Talk like Antanas ir kt.

Esminės išvados

- Šiuo metu yra įgyvendinami įvairūs projektai, siekiant užpildyti sociokultūrinės ir kalbinės integracijos priemonių spragas, tačiau jie yra terminuoti, tad neužtikrinamas jų tęstinumas. Dėl šios priežasties reikėtų tvaresnės ir mažiau nuo projektinio finansavimo priklausomos sistemos, kuri užtikrintų nuoseklių paslaugų teikimą.
- Integracijos parama ir sociokultūriniai mokymai jau yra teikiami pabėgėliams ir studentams, tačiau kitoms grupėms tokios galimybės kol kas neužtikrinamos.
- Svarbu įvertinti jau esamų mokymo priemonių pasiūlą (programėles, vadovėlius, metodiką) ir užtikrinti jų prieinamumą tiek užsieniečiams, tiek mokytojams.
- Paskirta kalbinę ir sociokultūrinę integraciją užtikrinanti institucija galėtų atlikti turinio vertinimą, identifikuoti trūkstamas priemones ir inicijuoti naujų įrankių kūrimą.

Kalbos žinių egzaminavimas

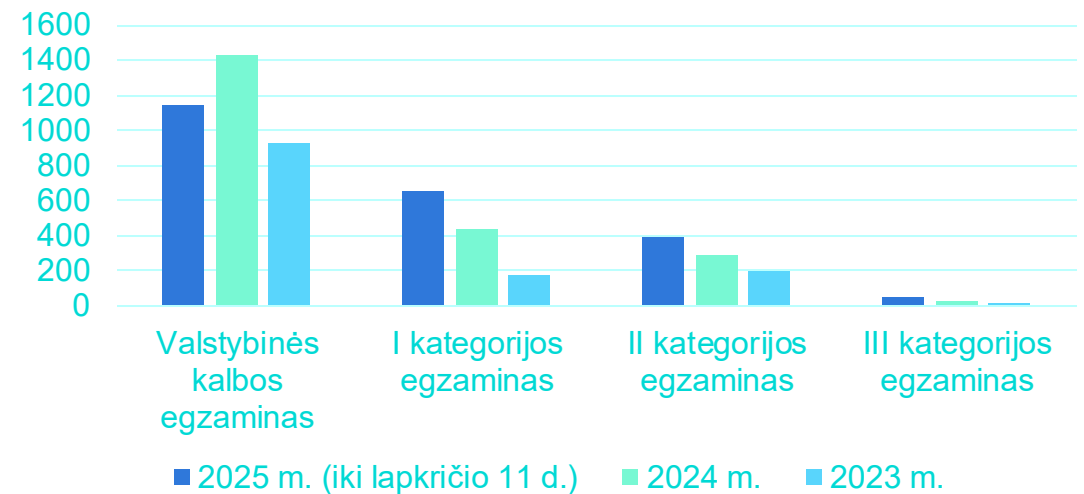
Egzaminavimas

Lietuvių kalbos mokėjimo lygio ir valstybinės kalbos mokėjimo kategorijos nustatymo egzaminą (toliau – egzaminas) organizuoja (rengia tvarkaraščius, užduotis, vertina, išrašo pažymėjimus) švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliota institucija – Nacionalinė švietimo agentūra (toliau – NŠA), egzaminus vykdo ir pažymėjimus asmenims išduoda bazinės mokyklos.

Šaltinis: [V-234 Dėl Lietuvių kalbos mokėjimo lygio ir \(arba\) valstybinės kalbos mokėjimo kategorijos nustatymo, e...](#)

NŠA organizuoja **valstybinės kalbos** (reikalingas norint gauti leidimą nuolat gyventi Lietuvoje arba LR pilietybę), **kalbos kategorijų** (I-III) ir **lygių** (A1-C1) nustatymo egzaminus.

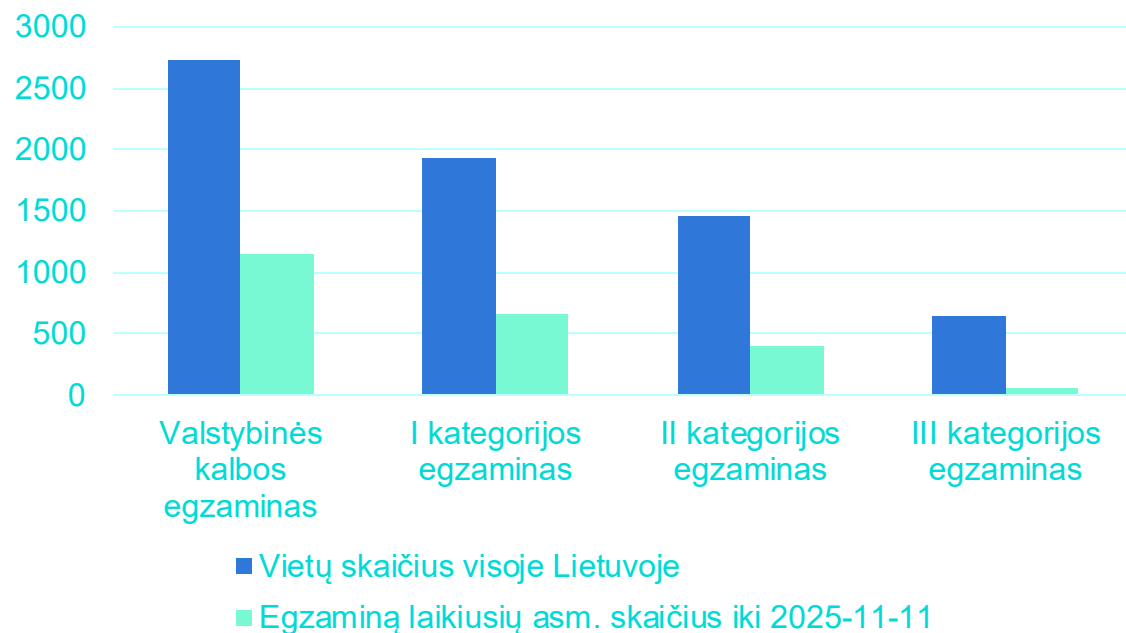
NŠA egzaminus laikiusių asmenų skaičiai

Per pastaruosius 3 metus Valstybinės kalbos ir kategorijų (I-III) egzaminus NŠA laikiusių asmenų skaičius (NŠA duomenys).

2025 m. ne visos vietos NŠA egzaminuose buvo užpildytos

Vietų NŠA egzaminuose skaičiaus ir juos laikusių asmenų palyginimas

Nors viešojoje erdvėje kalbama apie vietų egzaminuose trūkumą, NŠA duomenys rodo, kad iki 2025 m. lapkričio 11 d. įvykdžius didžiąją dalį numatytų egzaminų, per visą Lietuvą nebuvo užpildyta nė pusė visų laisvų vietų. Tokią situaciją gali lemti egzaminų paskirstymas nepakankamai atsižvelgiant į migrantų pasiskirstymą Lietuvoje ir jiems patogias vietas laikyti egzaminus.

Egzaminavimo problematika įsigaliojus Valstybinės kalbos įstatymo pakeitimui

Tikslus skaičius užsieniečių, kuriuos paveiks 2026 m. sausio 1 d. įsigaliojęs Valstybinės kalbos įstatymo pakeitimas, nėra žinomas, bet, preliminariais skaičiavimais, jis gali siekti kelias dešimtis tūkstančių asmenų.

Kadangi bazinė kategorija (A1 lygis pagal BEKM) įvedama tik nuo 2026 m. sausio 1 d., NŠA turės pradėti vykdyti šios naujos kategorijos egzaminus.

ŠMSM ir NŠA teigimu, vien per 2026 m. sausį planuojama surengti 3 bazinės kategorijos egzaminus 58 Lietuvos savivaldybėse, kuriuose galės dalyvauti 4,8 tūkst. asmenų. Toliau egzaminai bus organizuojami kartą per mėnesį. Prireikus, planuojama organizuoti papildomus egzaminus.

2025 m. gruodžio 10 d. Seimo Švietimo ir mokslo komitetas papildomai rekomendavo ŠMSM supaprastinti egzaminų registracijos sistemą, įvertinti poreikį decentralizuoti egzaminų vykdymą išplečiant egzaminuotojų ratą.

Kaip vyksta
komunikacija apie
mokymus ir
egzaminavimą?

Informacijos sklaidos kanalai (1/2)

Lentelėje pateikiami pavyzdžiai šaltinių, kuriuose skelbiama užsieniečiams ir kitoms suinteresuotosioms šalims svarbi informacija kalbiniais ir sociokultūriniais klausimais

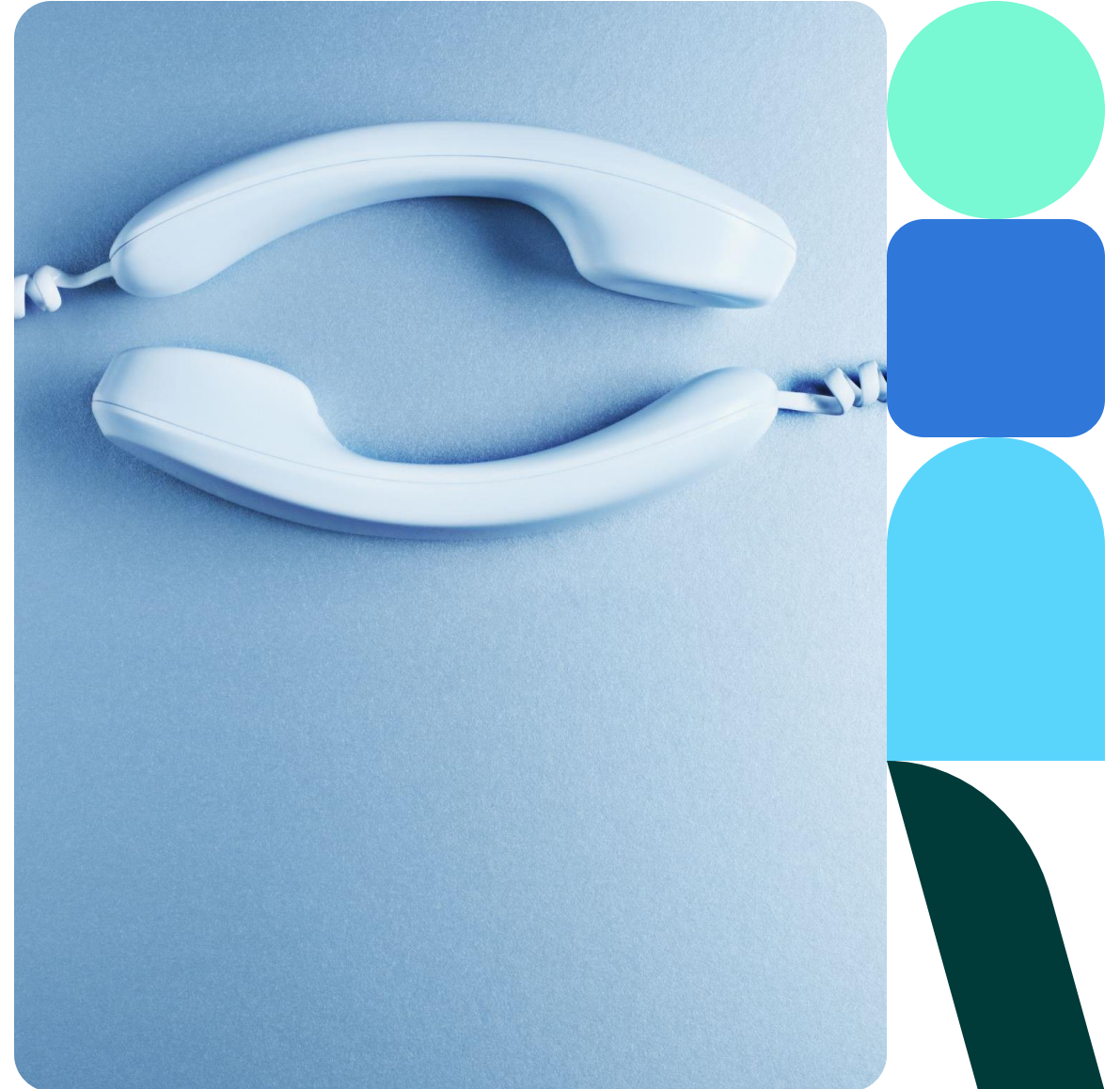
Šaltinis	Teikiama informacija	Kalbos	Autorių komentarai
MiCenter (Lietuvių kalbos mokymasis)	Lietuvių kalbos mokymuisi skirtas atskiras polapis su informacija apie kalbos kursus, teisinius reikalavimus, egzaminus ir kt.	LT, EN, RU	Vieno langelio principu veikiantis informacijos šaltinis užsieniečiams, pateikiantis gana išsamią informaciją apie kalbos mokymosi galimybes. Tačiau dėl dažnų mokymų rinkos pokyčių svarbu reguliariai atnaujinti informaciją ir užtikrinti, kad sudėtinga informacija būtų pateikama aiškia, migrantams suprantama kalba.
International House Vilnius (Lithuanian Language Courses Go Vilnius)	Pasiūlymai, kur mokytis lietuvių kalbos, glaustai pateikta informacija apie teisinius reikalavimus ir egzaminus	EN* (*nors puslapyje nurodyta, kad jis pasiekiamas ir PL, DE bei LT kalbomis, jas pasirinkus pranešama, kad turinys tomis kalbomis nepasiekiamas)	Nėra pateikiamas kursų sąrašas, taip pat pateikiama nebeaktualios informacijos (pvz., apie jau praėjusius renginius).
Infodesk App	Įvairi užsieniečiams skirta informacija, šiek tiek dėmesio skirta ir kalbos mokymui	Informacija pateikiama 20 kalbų, tarp jų EN, ES, FR, UA ir kt.	Patogus formatas, tačiau, kadangi programėlės užsakovas yra PIIA, informacija didžiąja dalimi skirta pabėgėlių tikslinei grupei. Rekomenduojama plėsti informacijos pasiūlą.

Informacijos sklaidos kanalai (2/2)

Saltinis	Teikiama informacija	Kalbos	Autorių komentarai
VKI (<u>Pradžia - Valstybinė kalbos inspekcija</u>)	Polapyje „Informacija kitakalbiams“ pateikiama informacija apie kalbos egzaminų laikymą, kalbos mokymosi galimybes ir reikalavimus ukrainiečiams, Valstybinės kalbos įstatymo pakeitimą. Aktuali informacija apie kalbos reikalavimus, lietuvių kalbos kursų teikėjus pateikiama ir naujienų bei DUK skiltyse.	LT, su galimybe išversti puslapio turinį į EN, PL, RU, FR, DE kalbas.	Nors VKI interneto svetainėje įdiegti minėti mašininio vertimo įskiepijai, autorėms kelis kartus skirtingomis dienomis pabandžius pasinaudoti šia funkcija, to padaryti nepavyko. Tačiau vėliau ši funkcija buvo sutvarkyta. Darbdaviams ir užsieniečiams aktuali informacija apie kalbos reikalavimus atnaujinama reaguojant į aktualijas.
UŽT (<u>Užimtumo tarnyba</u>)	Neformaliojo ugdymo skiltyje pateikiama informacija apie lietuvių kalbos kursus užsieniečiams.	LT, EN (mašininis vertimas), UA (mašininis vertimas)	Mašininio vertimo funkcijos veikia, tačiau pastebėta, kad paieškoje reikia vesti lietuviškus raktažodžius. Įvedus, pavyzdžiui, žodį „Lithuanian“ (norint rasti „Lithuanian language course“), rezultatų nerasta. Tad ieškantysis turi bent šiek tiek mokėti lietuviškai.
NŠA (<u>Nacionalinė švietimo agentūra - » For foreigners</u>)	Yra speciali skiltis „For foreigners“, kurioje suteikiama informacija apie NSA vykdomus egzaminus, lietuvių kalbos mokymosi išteklius, egzaminų tvarkaraščiai.	LT, iš dalies EN	Nors užsieniečiams skirtoje skiltyje polapių pavadinimai išversti į anglų kalbą, paspaudus ant jų vos vienoje skiltyje („Important information“) informacija pateikiama anglų kalbą (vienlapio pavidalu). Likusiose visą informacija yra lietuviškai.

Esminės įžvalgos

- Informacija apie kalbos lygius ir kategorijas neretai pateikiama teisiškai sudėtinguose tekstuose, trūksta paprasto paaiškinimo, kada užsieniečiams reikia A2 lygio (ar kitų lygių) kursų ir egzaminų, o kada – I ar II kategorijos. Net kursų teikėjai ne visada aiškiai nurodo skirtumus tarp mokymų tipų, todėl užsieniečiai gali pasirinkti netinkamus kursus.
- Institucijų komunikacija ne visada pritaikyta skirtingoms auditorijoms – dominuoja techninė, teisinė kalba, trūksta instrukcijų lengvai suprantama kalba.
- Nėra vienos aiškiai struktūruotos ir lengvai randamos informacijos vietos, kur būtų pateiktas patikimų teikėjų sąrašas ir suprantamai paaiškinta, kokie kalbos reikalavimai galioja, kur rasti kursus, kaip veikia egzaminavimas bei finansavimo galimybės.
- Kadangi užsieniečiai ne visada gali orientuotis savarankiškai dėl nelengvai prieinamos informacijos, jie tampa priklausomi nuo darbdavių ar kitų tarpininkų. Taigi, darbdaviai, savivaldybių užsieniečių integracijos koordinatoriai bei kiti užsieniečių kontaktiniai asmenys turi gerai išmanyti kalbos reikalavimus, skirtingų kursų tipus, finansavimą, ir kt., kad galėtų suteikti tikslią pagalbą.

Kokios
rekomendacijos jau
teiktos šioje srityje?

Teiktos rekomendacijos

Šiuo metu jau yra atlikta ir toliau atliekama įvairių tyrimų apie migrantų integraciją – tiek Lietuvoje, tiek kitose užsienio šalyse. Remiantis dviem tokiais dokumentais – 2025 m. „Kurk Lietuvai“ projekto "Ateities iššūkiams atsparios migrantų integracijos sistemos kūrimas" gairėmis (aut. Augustas Alekna) ir 2021 Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO/OECD) tyrimu "Kalbos mokymas suaugusiems migrantams" – šiai analizei yra atrinktos pagrindinės rekomendacijos, skirtos gerinti migrantų kalbinės ir sociokultūrinės integracijos sistemą. Jos buvo suskirstytos į keturias kategorijas:

Nacionalinė sistema ir koordinavimas:

- Užtikrinti nacionalinį veiklų koordinavimą tarp institucijų ir bendrus standartus
- Vertinti poveikį ir tobulinti programas pagal rezultatus.

Kalbos mokymo kokybė ir egzaminavimas:

- Parengti standartizuotą metodinę medžiagą ir pagal ją ruošti mokytojus
- Pritaikyti programas skirtingoms grupėms ir profesiniams poreikiams
- Įtraukti daugiau akredituotų institucijų egzaminavimui.

Mokymų prieinamumas:

- Sudaryti sąlygas mokymuisi visoms migrantų grupėms pagal jų asmeninius poreikius (pvz., vakariniai kursai dirbantiems, dieniniai kursai mamoms, finansinis prieinamumas)
- Kurti paskatas ir lankstų mokymosi grafiką
- Kurti virtualias mokymosi aplinkas ir e-kursus.

Sociokultūrinė integracija:

- Pritaikyti sociokultūrinio įvado programas visoms migrantų grupėms
- Kurti sociokultūrinę integraciją ne tik per teorinius kursus, bet ir savanorystę, bendruomeninius renginius.

Įžvalgos (1/2)

1. Kalbinės ir sociokultūrinės užsieniečių integracijos srityje veikia įvairūs dalyviai, kurie savarankiškai vykdo veiklas ir, tikėtina, ne visuomet koordinuoja veiksmus tarpusavyje. Trūksta sklandesnės visų kalbinių ir sociokultūrinių integracijos iniciatyvų koordinacijos ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo.
2. Nėra vieningos kokybės užtikrinimo sistemos, pavyzdžiui, aiškių kokybės standartų mokymams ir lietuvių kaip užsienio kalbos mokytojų rengimui, arba kursų ar mokytojų akreditacijų. Dėl to mokymo kokybė labai skiriasi priklausomai nuo mokymų centro ar regiono.
3. Nemažai šios srities veiklų yra projektinės, tad kyla rizikų, kad, projektams pasibaigus, jos nebus tęsiamos.
4. Viena didžiausių spragų – dabartinė mokymų pasiūla neatitinka tikslinių grupių poreikių. Pabėgėliai ir studentai jau gauna struktūruotą paramą, tačiau didžiausios grupės (darbo ir šeimos migracija) lieka mažiau aprūpintos informacija, prieinamais kursais ir jiems pritaikytais kalbos ir sociokultūriniais mokymais.

Įžvalgos (2/2)

5. Griežtėjantys teisiniai reikalavimai mokėti ir vartoti lietuvių kalbą didina veikiančios kalbinės ir sociokultūrinės integracijos sistemos poreikį.
6. Vėlyvas bazinės valstybinės kalbos mokėjimo kategorijos įvedimas sukėlė riziką, kad dalis užsieniečių neturės galimybių laiku išlaikyti atitinkamo kalbos kategorijos egzaminą.
7. Informacijos prieinamumas išlieka viena didžiausių kliūčių. Kalbos lygiai, kategorijos, kursų tipai, finansavimo galimybės ir teisiniai pokyčiai nėra paaiškinami suprantama, vartotojui draugiška kalba. Taip pat trūksta savalaikio informacijos atnaujinimo procesų. Tai silpnina imigrantų savarankiškumą ir apsunkina kitų kontaktinių asmenų vaidmenį.
8. Yra poreikis įvertinti lietuvių kaip užsienio kalbos mokymo priemonių pasiūlą ir prireikus, inicijuoti naujų priemonių parengimą.
9. Darbdavių potencialas lieka neišnaudotas. Nors būtent darbdaviai dažnai yra pirmasis ir patikimiausias informacijos šaltinis, jie negauna pakankamai aiškių gairių apie reikalavimus ir kursų pasirinkimą.

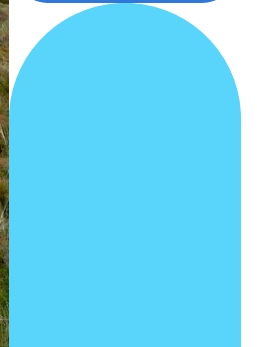
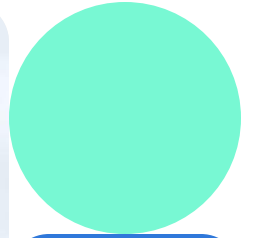
Reikalingi tolesni žingsniai

- Sukurti aiškų koordinavimo modelį, kuris veiktų kaip pagrindas sistemingai formuoti kalbinės ir sociokultūrinės integracijos kryptį, užtikrinti kokybę, teikti informaciją ir valdyti paslaugų teikėjų ekosistemą.
- Įvertinti ir sustiprinti pajėgumus, ypač kalbos egzaminų ir kursų pasiūlos — modeliuojant būsimą paklausą ir iš anksto ruošiantis didesniems srautams po teisinių pakeitimų.
- Sukurti centralizuotą informacijos platformą (arba patobulinti MiCenter puslapį) su aiškiais, paprastais paaiškinimais apie reikalavimus, kursus, finansavimo galimybes skirtingoms imigrantų grupėms bei darbdaviams.
- Siekti užtikrinti mokymų kokybę: sukurti aiškius metodinius reikalavimus, vykdyti lietuvių kaip užsienio kalbos mokytojų rengimo kursus ir įdiegti kokybės stebėsenos mechanizmą (pvz., grįžtamojo ryšio anketos, mokinių pasiekimų stebėseną ir pan.)
- Sistemiskai panaudoti esamus resursus (programėles, vadovėlius, kitą metodinę medžiagą), atlikti jų vertinimą ir nustatyti, kokių priemonių trūksta skirtingiems kalbos lygiams mokytis.
- Aktyviau įtraukti darbdavius kaip integracijos partnerius — suteikti jiems aiškia, lengvai suprantamą informaciją ir rekomendacijas, kaip užtikrinti darbuotojų integraciją ir užtikrinti reikalavimų įgyvendinimą.

Kiti projekto žingsniai

- Užsienio šalių kalbinės ir sociokultūrinės integracinės sistemos analizė
- Tyrimai apie darbdavių ir užsieniečių patirtis ir poreikius
- Rekomendacijos ir gairės

Veiksmingos kalbinės ir sociokultūrinės užsieniečių integracijos sistemos kūrimas

Viktorija Semėnaitė

Viktorija.semenaite@kurkl.lt
Programos „Kurk Lietuvai“ projektų
vadovė

Marija Miknevičiūtė

Marija.miknevičiute@kurkl.lt
Programos „Kurk Lietuvai“ projektų
vadovė